

nik för kunskapssammanhang råder det ingen tvekan om. Inte heller att släkträd och andra träd var betydelsefulla och omstridda symboler vid denna tid. Detta har Hellström övertygande visat med hjälp av ett omfattande källmaterial som hanteras med stor insikt och analysförmåga. Men hur och varför transformation tog sig just de uttryck som den gjorde går kanske att borra djupare i, något för framtida forskning att arbeta vidare med.

Avhandlingen har många styrkor. En del har jag redan nämnt, exempelvis den förtroendeingivande hanteringen av empiri. Till det kommer också att Hellström genom sin analys ger oss viktiga ledtrådar till en av vetenskapshistoriens stora fasövergångar, den som byggde på insikten att olika företeelsers historia, deras genealogi, kan avslöja samband mellan delarna, vilka ger nya perspektiv på helheten, oavsett om det handlar om organismer eller språk. En annan stor fördel är att avhandlingens engelska är så välformulerad att läsningen ofta blir en ren njutning. Ytterligare en är de många och i flera fall oumbärliga illustrationerna som på flera sätt förtydligar och stöder resonemangen.

Sammantaget har det blivit en mycket läsvärd och givande analys av en vetenskapshistorisk företeelse som inte bara har betydelse för många forskares förståelse av de olika kunskapsfält de arbetar med. Genom en sinnrik avgränsning av typiskt idéhistoriskt slag, släkträdets historia och genealogi, visar den också på betydelsen av att studera historien utifrån ett kreativt sinnelag. Inte minst på det sättet är Hellströms avhandling inspirerande.

Lunds universitet

THOMAS KAISERFELD

Stefan Eklöf Amirell, *Pirates of Empire: Colonisation and maritime violence in Southeast Asia* (Cambridge: Cambridge University Press 2019). 266 s.

Pirater verkar alltid fascinera. Filmer, leksaker, kläder, ja i stort sett allt verkar kunna ha ett pirattema utan att det anses konstigt. Men trots det stora intresset är det en väldigt begränsad del av sjöröveriet som vanligen lyfts fram. Piraten med stort P hör till Karibien och det tidiga 1700-talet, det som brukar kallas för piraternas guldålder. Stefan Eklöf Amirell skildrar i sin bok *Pirates of Empire* en helt annan sida av sjöröveriet, en sida som för såväl de flesta historiker som för allmänheten är relativt okänd.

Eklöf Amirell undersöker vilken betydelse sjöröveri, och framför allt olika aktörers syn på sjöröveri, hade för det moderna europeiska koloniseringsprojektet i Sydostasien, 1850–1920. Studien består av tre olika delunder-

sökningar som sedan jämförs i ett avslutande kapitel. Först skildras Sulusjön, sedan Malackasundet och till sist Vietnam. Spanien, USA, Storbritannien, Nederländerna och Frankrike utgör bokens centrala kolonialmakter medan bland andra Sulusultanatet, Selangor, Aceh, den vietnamesiska Nguyendynastin och Kina är viktiga asiatiska aktörer.

Begreppet *securitising* är centralt i boken och handlar om hur sjöröveriet kopplades samman med behovet av säkerhet. Det var först när sjöröveriet upplevdes som ett hot mot kolonialmaktens säkerhet som det gick att motivera de många gånger brutala insatserna mot sjörövarna. Men hotet användes framför allt som svepskäl för att öka den koloniala kontrollen över områden som ännu stod utanför europeisk och amerikansk kontroll. I det sammanhanget var det av mindre vikt om sjöröveriet var ett reellt hot eller ej. Men för att legitimera sitt handlande var det nödvändigt att det fanns åtminstone någon form av verkligt sjöröveri som kolonialmakten kunde skylla på. Tanken att sjöröveriet användes som svepskäl för kolonial expansion skiljer sig inte mycket från tidigare forskning, men Eklöf Amirell visar att det var mer komplicerat än så. Sjøröveri var inte bara ett europeiskt begrepp som användes för att främja koloniala syften, det fanns även asiatiska idéer om sjöröveri som inte var beroende av det europeiska begreppet. Boken visar att det inte går att dra någon klar linje mellan kolonisatör och koloniserad eller mellan en europeisk och en asiatisk syn på sjöröveri. Sjøröveri har tolkats mycket olika av många aktörer i olika komplicerade konstellationer på olika nivåer. Koloniala tjänstemän, asiatiska ledare, asiatiska fiskare, antikoloniala journalister och så vidare har alla haft olika anledningar att stödja eller ifrågasätta bekämpningen av sjöröveriet. Exempelvis delade den vietnamesiske kejsaren Tu Duc uppfattningen med européerna att pirater var ociviliserade, men i hans perspektiv var det fransmännen tillsammans med kinesiska och andra rövare som var pirater.

En av bokens många förtjänster är den omfattande bakgrund som sätter in bokens ämne i ett större sammanhang. Det sydostasiatiska sjöröveriet är inte väsensskilt från det europeiska utan är en del av en mycket lång historia av sjöröveri. Pirater har funnits överallt och i alla tider då handeln har varit tillräckligt utvecklad. Sjøröveriet har också med olika intensitet och framgång bekämpats där det har förekommit. Genom en sådan bred syn på sjöröveri framträder både likheter och skillnader mellan olika platser och tider och då kan de också analyseras. De tre delundersökningarna visar detta. På ett ytligt plan verkar Vietnam sticka ut från de två andra fallen. Fransmännen behövde inte skydda sin handel i samma utsträckning som de andra kolonialmakterna, men kunde genom att bredda betydelsen av piratanklagan i princip alla sina motståndare i Vietnam för att vara pirater. Eklöf Amirells analys visar hur det trots dessa skillnader fanns likheter och skill-

nader mellan alla tre fallen. Dessa hade utan tvekan varit svårare att se om inte Vietnam hade inkluderats i undersökningen.

Författaren vill ge en balanserad bild av det maritima våldet, en bild där både kolonisatörer och de koloniserade kommer till tals. Lyckas han? Nja, inte om man som läsare förväntar sig att de koloniserade ska höras lika mycket som kolonisatörerna. Men givet förutsättningarna, med ett källmaterial som i stort bara skildrar händelserna i kolonialmakternas perspektiv är angreppssättet mycket lyckat. Författaren är nog med att lyfta fram de koloniserades röst när det är möjligt och han är även nog med att beskriva kolonisatörernas bild som just en bild av många möjliga. Genom att inte okritiskt ta kolonisatörernas beskrivningar som riktiga kommer han åtminstone en bra bit på vägen i sin strävan efter balans. Källmaterialet är mycket snårigt och bilden som det ger är motsägelsefull, men genom Eklöf Amirells tydliga framställning presenteras det så att bokens resultat blir både begripliga och trovärdiga. Exempel på detta är hur rasism och europeiska fördomar om religion ändrade synen på vem som var pirat så att det efter 1750 praktiskt taget endast var icke-européer som sågs som pirater av kolonialmakterna. Eklöf Amirell visar hur denna förändring påverkade vilken roll sjöröveriet senare fick i Sydostasien.

Boken är både välskriven och medryckande. Den skildrar ett omfattande geografiskt område med många aktörer på olika nivåer, men är trots det en rätt nätt bok på lite över 250 sidor. Det gör att den utan svårighet borde kunna nå en bred publik, inte bara sjöfartshistoriskt intresserade. Det är åtminstone min förhoppning, för bokens ämne är viktigt och den förtjänar att uppmärksammas.

Stockholms universitet

FREDRIK KÄMPE

Anna Götling & Rolf Lind, *Spår av ett liv: En berättelse om sockenbarnet August Theodor och hans samtid* (Stockholm: Stockholmia förlag 2019). 248 s.

Inte sällan möter historiker, eller för den delen företrädare för andra akademiska discipliner, kritik för att inte i tillräcklig utsträckning kunna skriva på ett fängslande, levande och intresseväckande sätt. Oförmåga att kombinera en narrativ förmåga med vetenskapens optimumnormer och minimikrav. Någon sådan kritik kan inte riktas mot Götling och Linds *Spår av ett liv*. August Theodor och de andra personerna vi möter i boken är levande och deras vandring genom livet under det slutande 1800- och tidiga 1900-talet i